

Підготовка до школи? Годі!

Проблема заорганізованості та перевантаження дітей дошкільного віку є надзвичайно актуальною. Батьки намагаються влаштувати дітей у «маленькі школи», на курси з метою їх підготовки до школи, забуваючи або не розуміючи, що провідним видом діяльності дошкільника повинна бути гра.

Ключові слова: підготовка до школи, вільна гра, самоцінність дошкільного дитинства.

Berezina O. M. Preparation for School? Leave it at That!

The problem of organization and overload of preschool children is extremely actual. Parents try to get their children a small school or preparation courses, forgetting or not understanding that games have to be the leading kind of activity.

Key words: preparation for school, a free game, value of the preschool childhood.

Світ збожеволів: мені переконано доводять, що готувати дітей до школи з трьох років – першочерговий обов'язок будь-якого батька. Причому під підготовкою до школи мається на увазі не читання вголос казок із подальшим розігруванням сюжетів з ляльками. Тепер підготовкою до школи вважається... возити дітей на курси при майбутній гімназії, «інакше туди взагалі не потрапити, і блискуча кар'єра не відбудеться».

Яка кар'єра, про що ви? Дитині п'ять років, уся її райдужна перспектива зараз виглядає як «а закину я м'ячик на дах сараю чи ні, і що мені за це буде?». Возити дітей на машині на курси (або відправляти з нянею і шофером) набагато простіше, ніж здійснювати всі ці нудні та рутинні операції: пластилін, фарби, до килима все прилипло, об конструктор тато спотикається, для «дитячого театру» все витрушує з шафи, діти шумлять, бігають, сваряться, ридують, вимагають участі. Ці нескінченні: «Мам, пограйся зі мною». Або, що зовсім нестерпно: «Не хочу нічого робити, дай мені айпад». Ось тут відчуваєш себе найгіршою матір'ю у всесвіті й... починаєш збирати рюкзак «на заняття». Люкс: протягом трьох годин усі зайняті: дитина ніби розвивається, та і я ніби при ділі.

На цих курсах, за рідкісним винятком, дітей вчать: сидіти за партою «правильно», не бігати, не шуміти,

правильно тримати олівець, розфарбовувати за шаблоном, обводити рядки. Дитина виходить втомленою, знеструмленою, а їй ще домашніх завдань навалюють, та ще й лають за те, що крутився на уроці. Не тому, що тітки злі, а тому що вони по-іншому не вміють, не навчені. Їх самих так виховували, тому вони і вчительки. Мальвіни проти купи Буратін. Хоча єдина норма для дитини дошкільного віку – якраз крутитися. І пхати в усе свій цікавий носик. І безперервно питати. І все хапати. А також битися, бігати, будувати пасочки і взаємини, складати і розкидати, і проливати на себе брудну воду на малюванні...

Головне завдання дитинства, яке нічим не можна підмінити, – награтися. Якщо вам потрібні наукові докази і результати досліджень про це, – почитайте роботи Л. Виготського, Н. Гуткіної, статті Мар'яни Безруких, зарубіжні публікації. У вільній неструктурованій грі формуються всі необхідні функції, навички та вміння. Тому я наполягаю: головною формою підготовки дітей до школи повинна бути гра. Хочете приклади? Будь ласка.

1. Ігри з м'ячем. Розвиваємо довільну увагу, зосередження (за м'ячем треба стежити), координацію і спритність (без яких потім важко розуміти геометрію, та й інші точні науки).

Якщо це гра з правилами, а не просто біганина, то дитина привчається дотримуватися черги, зважати на партнерів, слідувати жорстким правилам. Ви бачите, що це все якраз опис «важкої поведінки», за яку першокласника сварять і «садять на транквілізатори»: непосидючий, вигукує з місця, бешкетує, не може висидіти урок. Так він не набігався, не настрибався, його передчасно посадили за парту!

2. Хованки, всілякі козаки-розбійники.

Те ж саме: підпорядкування правилам, уміння переживати програш.

3. Нескінченні лего й інші кубики.

Просторове мислення, розуміння основних законів механіки, складу числа. (Скільки треба маленьких деталей, щоб замінити одну довгу балку? А чому ось цієї дуги не вистачає, щоб з'єднати два кінці?). Уміння вести проект, доробляти, тримати фокус, співпрацювати. Найголовніше, на відсутність чого потім скаржаться батьки, – вміння створювати в голові образ, придумувати і складати.

4. Будь-які карткові ігри, лото. Довільна увага, концентрація, передбачення, стратегія, швидка усна лічба.

5. Мої улюблені «бики і корови». Тренуємо фонематичний слух, правопис, швидкість реакції. Бавлюся з шестирічною племінницею в «бика і корову». Поки букв було три і ми гралися листуванням у скайпі, все йшло нормально. Через два місяці Софійка стала відгадувати слова буквально за сім ходів. Потім ми стали грати наживо. Вирішили перейти на чотирибуквені слова. І ось тут мене підстергли. Софійка ніяк не може відгадати моє слово, хоча всі букви за зразком дібрала, але скласти їх разом не вдається. Гаразд, каже, здаюся. Я називаю: «маяк». «Нечесно! – волає Софійка. – Тут п'ять букв!». – «Як – п'ять?!» – підстрибую. – «Ну як же, – відповідає мені грамотна, читаюча, знаюча все дівчинка, – „м-а-й-а-к”». А грали б письмово – так би не було.

6. Пасочки, будівництво тунелів у пісочниці, вибухи в бруді і кидання камінням об паркан. Фізичні властивості матерії, тактильні відчуття, занурення в себе, вміння фантазувати.

І все це ви хочете замінити сидінням за партою і малюванням квадратиків за клітинками? Ні мозок,

ні психіка, ні тіло дитини не призначені для цього! Єдині люди, яким підготовка до школи приносить користь, – педагоги. Яким теж треба годувати своїх дітей.

Ніна Гуткіна стверджує: до семи років у дітей не сформовані структури в мозку, що відповідають за розпізнавання символів, тобто за читання і впізнавання цифр. Так, звичайно, можна і потрібно знайомити дітей з буквами, бажано – на підручних предметах, між ділом, у грі й на прогулянці. Вчитися читати по вивісках. Але не вимагати, щоб до школи вона сама читала товсті книжки. Це все прийде пізніше, свого часу. Перестаньте слухати своїх приятельок, у яких «хлопчик в п'ять років вже шпарить Шевченка напам'ять». По-перше, шпарити щось напам'ять – це не про вміння читати, а про пам'ять і наполегливу бабусю. По-друге, вміння читати в ранньому віці – узагалі не показник. Ні розуму, ні здатності до навчання, ні тим більше ваших батьківських навичок. Так що взяли дітей під пахву – і на майданчик. Якщо самим не під силу – найміть Мальвіну років тринадцяти, нехай пасе та реалізовує свої вчительські потреби. Тільки не тягніть бідолаху на підготовку до школи! Йому і так це щастя потім на одинадцять літ.

Серед засад Базового компонента дошкільної освіти, Державного стандарту дошкільної освіти України значиться:

«– визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості;

– пріоритет повноцінного проживання дитиною сьогодення у порівнянні з підготовкою до майбутнього етапу життя» [2].

Тому і політика МОН України націлює педагогічний загал, який працює з дітьми дошкільного віку, керуватися «виключно інтересами самих дітей, їхніми запитами, здібностями, можливостями і потребами розвитку в межах формування повноцінної дошкільної зрілості, а не замовленнями батьків, продиктованими амбіціями, вимогами школи щодо спеціальної підготовки дітей до навчання (уміння читати і писати, розв'язувати задачі, говорити англійською мовою тощо). Дошкільний навчальний заклад має протистояти перетворенню його на філію школи для малюків, зберігає субкультуру дошкільного дитинства» [3].

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mel.fm/2016/06/09/_preschool_courses
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Текст]. – К., 2012.
3. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію освітньої роботи в дошкільних навчальних закладах у 2016/2017 навчальному році». (Додаток 1 до листа МОН України від 16.06.2016 р. № 1/9 – 315) [Текст].